

tender men

een choreografie van Koen De Preter

Tender Men boeit en verwart, treitert en triggert ergens op de grens tussen bro, bromance en romance. De voorstelling zet de ambiguïteit tussen het stoere en het sensuele in de verf. Koen De Preter creëert in deze dansvoorstelling een universum waarin mannelijkheid en de gevoeligheid ervan centraal staan en werpt een licht op onze samenleving waarin we steeds banger zijn om elkaar aan te raken. Hij stelt zich de vraag hoe mannen met elkaar om zouden gaan in een wereld zonder homofobie.

'Tender Men' gaat over de onbevreesdheid, schoonheid en poëzie van aanrakingen, maar ook over de chaos en de misverstanden die daar onlosmakelijk mee verbonden zijn. Vier mannen - met elk hun eigen dansachtergrond en identiteit - staan symbool voor kwetsbaarheid, ruwheid en tederheid.

Koen De Preter is choreograaf en performer. Hij experimenteert met vormen en publieken en beweegt zich tussen verschillende circuits. Het zoeken naar een balans tussen abstractie en theatraliteit in dans vormen samen met eclectische soundtracks een constante in zijn creaties. Na intiëmer werk als de gecureerde avond 'Solo Night' en zijn solo 'DANCING' is dit een grotere voorstelling met een internationale cast.

choreografie en concept Koen De Preter

performers Benoît Nieto Duran, Machias Bosschaerts, Po-Nien Wang, Souleymane Sanogo

creatieteam Benoît Nieto Duran, Johhan Rosenberg, Po-Nien Wang, Souleymane Sanogo

dramaturgisch advies Nienke Reehorst

lichtontwerp Fudetani Ryoya

kostuums Atelier Marie Dries

techniek Eva Dermul

geluidsmontage Koen De Preter

fotografie Stanislav Dobak

zakelijke productieleiding Lenneke Rasschaert

spreiding Vincent Company

coproductie C-TAKT, DansBrabant, Perpodium

residenties KVS Brussel, Schouwburg Corso Berchem, de Warande Turnhout, Dommelhof Neerpelt,

De Nieuwe Vorst Tilburg, De Grote Post Oostende, Kunstencentrum STUK Leuven

met steun van de Vlaamse overheid, stad Antwerpen, taxshelter van de Belgische Federale Overheid en Cronos Invest

Tender Men

een voorbeschuiving van Lieve Dierckx

'Tender Men', de titel intrigeert. Tedere mannen roepen associaties op met bijdetijdse promotiecampagnes voor zijdezachte zeep of vaderschapsverlof, met tere babyhoofdjes omzichtig gevleid in een grote vaderhand. Dichterbij, als het goed zit, is er de zachte aai of blik van een geliefde.

Omzichtig en zacht. Dat zit dichtbij de Latijnse wortel 'tener' dat zacht en delicaat betekent. Het Engelse 'tender' uit de titel heeft meer betekenissen. Er is die van het tedere gebaar, de tedere liefde of de jonge leeftijd (tender age). Maar 'tender' kan ook hachelijk worden als in de 'tender pain' van overvraagde spieren of in 'tender points', drukpunten doorheen het lichaam die hevige pijn kunnen uitlokken. Die kwetsbare soort 'tender' wordt in onze taal eerder figuurlijk gebruikt, als in een teer punt in de conversatie, of een teer kind, met een fragiele gezondheid. Evengoed hebben de Engelsen het over 'tender meat', mals vlees. Zo wordt 'tender' weer heel concreet. Maar, hoe laat 'tender' zich vertalen tussen mannen?

Choreograaf Koen De Preter wilde het met zijn 'Tender Men' hebben over aanraking, verbinding en diversiteit. Zijn hele oeuvre is een variatie op die thema's want hij werkt graag met open vizier: met amateurs, een hoogbejaarde danseres, mensen met een beperking, binnen en buiten de setting van theaterzalen. Terwijl deze nieuwste creatie noodgedwongen een flinke tijd in de pijnlijng zat - vanwege perikelen met achtereenvolgens projectmiddelen en COVID-19 - maakten zijn thema's het soort hausse door waar een financieel beursfonds een punt aan kan zuigen. Black Lives Matter, MeToo, mondmaskers – de rij actuele, maatschappelijke 'tender points' rond de kwestie ging inmiddels door het dak.

Tedere mannen blijven een teer punt. Googelen levert verbazend weinig op, toch als het over meer dan romantische tederheid gaat. In de liefde kan het wel, maar tederheid tussen mannen buiten een seksuele context lijkt wat verloren in de tijd. Jacques Brel poneerde een halve eeuw geleden in zijn onnavolgbare stijl dat 'een man die niet teder is, gewoon geen man is'. Meer nog, hij vond tederheid vooral

een zaak van mannen onder elkaar, 'parce que la tendresse est un jeu égalitaire, entre deux pôles d'égalité'.¹ Zo. Een verdeelde en –beeld verder leest de Nicaraguanse Ileana Rodriguez zijn soort tederheid als een manier om vrouwen buitenspel te zetten in de politieke arena. In haar onderzoek rond guerrillabewegingen kijkt ze vanuit feministische en postkoloniale hoek naar de rol van vaak onbewuste emotionele affecten tussen mannen.²

Hoe verhouden de vier dansers in 'Tender Men' van Koen De Preter zich tot elkaar, welke kwaliteiten halen ze in elkaar naar boven? Welk soort ruimte creëren ze voor zichzelf en voor elkaar? Hoe zacht mogen ze zijn zonder aan mannelijkheid in te boeten? Souleymane Sanogo, Po-Nien Wang, Benoît Nieto Duran en Johhan Rosenberg zijn Afrikaans, Aziatisch en Europees. Homo en hetero. Uit hedendaagse dans, urban dance of neo-klassiek met martiale invloeden. De nevenzetting van hun specifieke achtergronden en bewegingsidroom kleurt als vanzelf het kijken en het denken. Over mannelijke en vrouwelijke kenmerken in elk mens, over huidskleur en specifieke bewegingskwaliteiten. Als het in een duet tussen de zwartste en de witste van de dansers even de adem inhouden is voor politiek correcte verhoudingen, toont dat aan hoe teer de postkoloniale 'tender points' liggen in het huidige publieke debat.

In populair-wetenschappelijke publicaties lijkt 'empathie' vaak de verzamelnaam waaronder tederheid en verbondenheid een plek vinden. Gedragsbioloog en primatoloog Frans de Waal past in 'The Age of Empathy' zijn bevindingen uit de dierenwereld toe op mensen. Van mannen weet hij dat ze, anders dan de vrouwelijke soort, makkelijker hun empathieknop omschakelen als er competitie in het spel is, of territoriumkwesties. Empathie is evolutionair diep verankerd in zowel dieren als mensen, zo zegt hij, maar net als ademen kan je het reguleren, door selectieve aandacht en identificatie. Filosoof en ethicus Ignaas Devisch illustreert dat punt in 'Het empathisch teveel' waarin hij zoekt naar een werkbare onverschilligheid in de geglobaliseerde publieke ruimte.

Tederheid staat voor empathische verfijning. Er is openheid mee gemeend voor het breekbare in de ander vanuit de breekbaarheid in jezelf. Tederheid vraagt nabijheid. Nico Frijda stelde het in 1987 in zijn lijvig werk over emoties zo: 'Tederheid is discreet, niet-analytisch en tolerant, tedere bewegingen zijn gericht op zacht aanraken en zacht koesteren'. Drie decennia en enkele maatschappelijke ontwikkelingen later wil Koen De Preter het met zijn 'Tender Men' dus ook over aanraking hebben. Hoe kunnen mannen dat nog doen, welke nieuwe taal te ontwikkelen en hoe er met elkaar over te spreken – dat zijn de vragen die hij zich stelt – tegen de bredere achtergrond van grensoverschrijdend gedrag, of mannen die gevaarloos hand in hand de straat op willen. De Preter zoekt een weg uit dat soort moeten of niet mogen.

De choreograaf begon bij zichzelf. In de aanloop naar het werkproces van 'Tender Men' kwam hij via Kunstenpunt Vlaanderen terecht in een workshop van Intimacy Directors International UK waarin choreografen en regisseurs tools meekrijgen om de intimiteit en fysieke grenzen op en naast het podium of de filmset te bewaken. Hun inzichten zijn op hun beurt geënt op The Wheel of Consent van de Amerikaanse seksuologe Betty Martin, een model dat klaarheid schept in het complexe heen-en-weer van geven en ontvangen, zowel in intieme relaties als in (fysieke) werkrelaties. Koen De Preter nam wat hij er leerde mee naar het creatieproces, inclusief een zelfgekozen stopwoord om fysieke en gevoelsmatige grenzen aan te geven. Minder eenvoudig dan het lijkt, want dansers en choreografen smijten zich graag als ze samen lijfelijk in de creatieve flow gaan.

Integer contact met de ander begint bij diepe verbondenheid met jezelf, voorbij het rationele denken, voorbij de blik van de ander. Psycholoog Paul Verhaeghe maakt er het grondthema van in zijn boek 'Intimiteit'. Eenvoudig wordt het nooit want 'mijzelf is minder mij en minder zelf dan verwacht', aldus Verhaeghe. Hij wijst op de oorspronkelijke verdeeldheid tussen ons en ons lijf, en tussen de verschillende beelden waaruit onze identiteit is opgebouwd. Zonder bewustzijn van die interne meerstemmigheid dreigt vervreemding, van jezelf en van de ander. Er is ook goed nieuws. Voor Verhaeghe zijn kijken en verbeelden, lichaamspraktijken en kunst een

manier om te ontladen en beter af te stemmen op jezelf. Podiumdans is kijken, kunst en lichaamspraktijk in een. Dat zit goed.

In 'Tender Men' voegt de soundscape, van kosmisch en mystiek tot rock en rap, een waaier aan insteken toe om het over aanraking en verbondenheid te hebben, met alle conflicten en dubbelzinnigheden eromheen. In die draaikolk laat de mens op het podium zich moeilijk achter de danser verstoppen. De choreograaf bestiert de tijd en het ritme, staat die toe te vertragen of stil te staan, want verbondenheid heeft behoefte aan afstemmen en aftasten. Hij gaat met de dansers voor inkeer of energieke uitbarstingen, voor abstracte lijnen of concrete spelregels. Bepaalt in welke constellaties de vier mannen het podium innemen, wie van hen toekijkt, wanneer ze ons de poëzie van hun ruggen tonen, ofwel frontaal op het publiek toelopen. Of ze ons aankijken, hoe ze ons aankijken. Ik kijk terug, met lijf en leden, zo open mogelijk.

Lieve Dierckx

Antwerpen, september 2020

¹ Uit: Brel parle. Interview 1971 Knokke.

² Ileana Rodriguez. 'Tenderness, a Mediator of Identity and Gender Construction in Politics' in Postcolonial Literary Studies, the First 30 Years. Ed. Robert Marzec, 2011.

Choreograaf **Koen De Preter** (1981, Bonheiden) woont en werkt in Antwerpen. Dit seizoen creëerde Koen de jongerenvoorstelling 'followfollow' met het Leuvense fABULEUS. In 2020 cureerde hij 'Solo Night', een samengesteld programma van vier korte performances. Zijn vorige avondvullende productie was 'DANCING', een solo over dansvrijheid en een aanklacht tegen de precariteit waarin veel kunstenaars zich vandaag bevinden. Internationale erkenning kreeg hij met het duet 'We dance to forget' met Maria Ibarretxe (2007, fABULEUS), het duet met de toen 89-jarige Alpha Pouget 'J O U R N E Y' (2013) en 'To Belong' (2016) van Theater Stap, waarin mensen met een mentale beperking centraal staan. 'While things can change' (2011) met Maria Ibarretxe werd geselecteerd voor het kwaliteitslabel Circuit X en speelde op Het Theaterfestival in Brussel. Het duet 'Sometimes it's there' (2010) met Ulrika Kinn Svensson werd geselecteerd voor de Europese tournee Aerowaves en het Nederlandse Dansclick. Als danser werkte Koen o.a. voor Sasha Waltz & Guests, Raimund Hoghe, Keren Levi en Fanny & Alexander. Hij studeerde in 2003 af aan de Fontys Dansacademie in Tilburg.

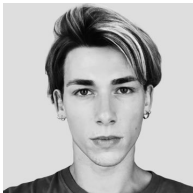
Souleymane Sanogo werd in 1988 in Mali geboren en woont in Brussel, waar hij terecht kwam na een dansopleiding bij P.A.R.T.S.. Naast het maken van eigen werk tijdens en na zijn opleiding danste hij in voorstellingen van o.a. Anne-Teresa De Keersmaeker, Trisha Brown, Marc Vanrunxt, Kettly Noël, Fatou Traoré, Tierema Koama en Hélène Lacrosse. Hij was artist in residence in C.N.D. (Centre Nationale de la Danse Paris) in 2013 en maakte in 2016 The Bialowieza project in samenwerking met studenten van RITCS Drama.

Benoît Nieto Duran werd in 1990 geboren in België en woont in Luik. Hij is autodidact performer en choreograaf, experimental contemporary b-boy en contortionist. Als danser stond hij op de planken voor Julien Carlier, Okus Lab Cie, Opera Royal de Wallonie, Cie Victor B en Cie DesSources en maakt hij eigen solowerk. Benoît neemt regelmatig deel aan nationale en internationale breakdance battles in o.a. Rabat, Londen, New York, Kiev, Brussel, Antwerpen, Luxemburg en Keulen.

Po-Nien Wang werd in 1988 in Taiwan geboren en woont in Berlijn. Hij tourde wereldwijd met de befaamde compagnie Cloud Gate Dance Theatre of Taiwan van choreograaf Hwai-Min Lin. In 2017 danste hij op De Biënnale van Venetië in voorstellingen van Irana Baldini, Chloe Chigwell en Joaquin Collado Parreno. In 2019 was hij aan het werk voor The Grand Theatre Geneva en Staatsoper Unter den Linden. Op dit moment werkt hij in Berlijn met choreografen Robert Wechsler, Ali Heffetz en Elisabeth Kindler-Abali.

Machias Bosschaerts werd in 1994 geboren in België en woont in Antwerpen. In 2018 studeerde hij af aan het Koninklijk Conservatorium te Antwerpen. Daar was hij te zien in werk van Sidi Larbi Cherkaoui & Damien Jalet, Maud Le Pladec, Agostina D'Alessandro, Anton Lachky en Jos Baker. Samen met Margot Masquelier maakte hij het duet 'Hold Me Tight' en regisseerde hij de voorstelling 'Chapel of Love' binnen het Antwerps danscollectief The Backyard. Momenteel werkt hij als danser voor Tuur Marinus in de creatie 'Th Ing gdby'.